

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ ОТ 1990 ГОДИНА

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА ХСVII, БРОЙ 21

СОФИЯ, 20 - 26 МАЙ 1996 г.

ЦЕНА 10,00 лв.

† Ловчански митрополит ГРИГОРИЙ

ВЪЗЛИЗАНЕ НА ДУХОВНИЯ ЕЛЕОН

Слово за Възнесение Господне

"И ги изведе ван до Витания и, като дигна ръцете Си, благослови ги. И, като ги благославаше, отдели се от тях и се възнесаше на небето".

(Лука 24:50-51)

Боголюбиви братя и сестри,

След Своето славно Възкресение Господ Исус Христос се явявал на учениците Си и на благочестивите жени, които с преданост следвали подемите Му, а също тъй и на мнозина други, поповали в Него. Той продължавал да ги учи и утвърждавал във външните им от Него истини и преподадено учение за Бога, за човека, за истината, за любовта, за правдата, за мира. Той ги утвърдявал в словото и силата Си. Разкривал им тайната на царството Божие.

В продължение на 40 дена след Възкресението Си Исус Христос утвърждавал всяко Свое слово и величествено явявал Своята Божествена сила. В продължение на 40 дена Исус Христос поучавал преданите Си ученици и ги подготвял да встъпят в трудния път на спасителното благовестие и да свидетелстват пред целия свят за Него и Възкресението Му.

"Товага им отвори ума, за да разбират Писанията, и им рече: тъй е писано, и тъй трибваше Христос да пострада и да възкръсне от мъртвите на третия ден, и да бъде проповядвано в Негово име покаяние и прощение на греховете у всички народи, начевайки от Йерусалим; а вие сте свидетели за това" (Лука 24:45-48).

Давно било учението на Сина Божия. Цялата Негова проповед до началото на страданията Му и след Възкресението Му се отнасяла до царството Божие, което вече настъпвало и трибвало да се вънедри в душата на човешките от всички краища на земята, за да ги обедини в братството и любовта. Възкръсналият обещал на учениците Си, че ще им изпрати обещанието на Своия Отец и те ще се облекат със сила отгоре: върху тях ще слезе Дух Свети, който Му бъдат свидетели в Йерусалим и в цяла Юдея и Самария, и дори до края на вселената.

Възкръсналият Исус Христос и преди това им говорил за Светия Дух. Който ще слезе над тях, а сега потвърждавал това Своё обещание, като ги утвърдил, че ще им изпрати Дух Свети, със силата на Когото те ще извършават всичко, което трябва да направят за устрояване на царството Божие, което се осъществява преди всичко в Божията Църква. Обещани с та дадена им отгоре сила, те трябва да станат негови свидетели не само на определено място, но и до самия край на земята. Не само те трябва непосредствено да свидетелстват за Исуса Христа, но и тези, които, като приемат Дух Свети, бъдат от тях изпратени в далечни краища и през всички векове.

А когато се изпълнило 40 дена от Неговото Възкресение, Спасителят изведе учениците Си на Елеонската планина, близо до Витания, и там пред очите им се възнесъл. Той дигна ръцете Си и благославял учениците, а те в дълбоко смирение се върнали в Йерусалим с голяма радост.

Ето сега ние мислено се намираме като че ли на Елеонската планина и отправим поглед към небето в молитва, съзердаваме светлият облак, който обгръщнал Исус Христос, когато се възнесъл към Не-

КОНДАК, ГЛАС 6

Христѐ Боже наш, като изгълни определеното за нас и съедини земятоу с небесните, възнесе се в слава, без да се отгълчаваш, но като претърпял неустойливо, говорихи на тези, които Те обичат: Аз съм с вас, и никога не е против вас.

бесния Си Отец, защото и ние сме Негови ученици и братя. Той заради нас дойде на земята, изпълни се и стана човек, за да ни научи на истината и изведе на пътя на спасението, да пролее кръвта Си, за да ни умие от греха и ни облече със сила отгоре.

Неговото слово за царството Божие, за покаяние и проща на греховете спуснаше със смирените и открито сърце. Но колко много не ни достига, за да бъдем не само слушатели на закона, но и негови изпълнители, не само да знаем за царството Божие, но и да живеем в него, не само да знаем за силата на покаянието, но и да обновим сърцата си, като свалим от себе си ветхий човек и се облечем в новия, по примера на Христа Исуса. Но за това трябва непрестанно да молим Сина Божия да отвори Той нашия ум, за да разбираме Свещеното Писание, Неговото учение и Неговите Спасителни дела. Ние сме приели дароването на Дух Свети чрез светото Кръщение, а сила отгоре получаване в св. Църква Христова чрез светите тайнства. Но заплаваме ли всекога та сила, за да преобрягам животът? Небесната сила трябва постоянно да спиза над нас, щото целият ни живот да се обновява в Христа Исуса и да бъдем достойни членове на царството Божие.

Обогатени със словото на Исус Христос, силни чрез Светия Дух, ние ще бъдем в състояние да следваме и нашето призвание: да бъдем свидетели на Сина Божия в света. А как да свидетелстваме за Сина Божий? Ще свидетелстваме със своя живот, със своята

непорочност, със своята любов, с братството.

Светът всекога е бил под угроза на неправдата в своето обществено, духовно и национално съществуване. И днес пред нас се изправя въпросът за прогреса и защитата на живота, за дружбата и братството между хората и народите. Затова всички искрено вярващи християни са изпълнени с мисълта, че и желат в мирни условия да строят своя живот, да се ползват от духовното, обществено и материално благополучие и с добро да съдействат за благополучието на всички народи в света.

Сбрани под свещените съворе на светия храм, ние се намираме пред новата на Исус Христос и с обхванати от възтор сърца спуснаме как Той проповядвал: всички сме свидетели на Неговата любов към човешките, как той им помага в нужда и беда, как да преодолее своите физически и духовни немощи. Всички знаем и свидетелстваме за спасителните Христови страдания за нашето спасение, за страдания Негова Голгота, всички бляме свидетели на Неговата смърт и на Неговото Възкресение. Няка сега се възкачим на духовния Елеон и да станем свидетели на Неговото славно Възнесение. И велика ще бъде нашата радост, когато пред нашия духовен поглед се открие величествената картина на Възнесението - Спасителят Исус, обгърнат от светъл облак, издигнал ръце за благослов, да се издига над земята към небето. И тая радост никога да не оскудява в нас. Амин.

ТАЙНАТА НА СЕКТИТЕ И ЯВНОСТТА НА ПРАВОСЛАВИЕТО - за заблудния характер на сектантските учения и откритостта на Православието (продължение от бр. 20)

НА СТР. 3

УЧЕНИЕТО НА БЛАЖ. АВГУСТИН ЗА БЛАГОДАТТА И СВОБОДНАТА ВОЛЯ

НА СТР. 4

ОТКРИТИЕТО ВЪВ ВАТИКАНА НА НАЙ-СТАРИЯ ПРЕВОД НА СЛАВЯНСКОТО ЕВАНГЕЛИЕ ОТ СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ от ст.с. Трендафил Кръстанов

НА СТР. 4, 8

ВЪЗНТАНИЕТО НА ДЕЦАТА от св. Йоан Златоуст

НА СТР. 5

ОТДАНИЕ НА ПАСХА размисли

ЧАСТЕН ВИДЕН ПАРАКЛИС "СВ. ПАНТЕЛЕЙМОН"

НА СТР. 6

ВЪЗСТАНОВА СЕ КАМБАРИЯ

С благословението на Негово Високопреосвященство Пловдивският митрополит Ароенин на 20 май (понеделник) 1996 г. в храма "Св. Георги" в Асеновград бе положено началото на строително-възстановителни работи по рушащата се години наред паметна постройка — архаичен над съвременната вход на храма, и архаичната към нея втора, т. нар. "малка камбария".

Спомените на редицете възрастни емигранти за тази камбария и стаята (като еркер над вход) към нея ни пренасят в подалното минало, в началото на века (към 1909, 1912, 1915 година), когато в стаята живеели кметските, които посещавали и изпращали богомолници в храма и в делнич белима камбара. Много години камбарата прислужавала за делничното богослужение месните пражари от този квартал "Амбелино", а стаята с еркер приоткривала често пъти по бедността и свещеника, и бедни семейства.

В подножието на малката камбария се запазили от неразумни човешки ръце ценните и все още свежи стенописи с надписи: "Възроение Христово" и "Възнесение Господне" — макар и на подложкована мозаика. От това място Много години освещавали при храма възстановяват Възкресение.

Днес с одобрението на Националния институт за паметниците на културата, Пловдивската св. митрополия и Община Асеновград, с дарителската помощ на държавни и частни фирми, местната християн и квартал "Св. Георги" ("Амбелино") и всички граждани явявама, че старанията си приложили отново ще придобият суровите си вид. Тази обща постройка — стая с камбария — трябва и отново ще се върне в целия архитектурен комплекс, съставляващ храма "Св. Георги" в кв. "Амбелино", Асеновград.

Продобавата на Църковното състояние на свещеник Борислав М. ГИРОВ

ПОРЕДЕН ВАНДАЛИЗЪМ СРЕЩУ ВЯРАТА И ИСТОРИЯТА НИ

Когато личната чест и достойнство на някой от нас са завоаявани, макар и умалени, можем да намерим сили у себе си и да простим, да забравим... Но когато това посегателство засага светини, съхраняващи верата и културата, заслужава горещ и трагичен отпор ни дори в най-чуждите земи на историята, ние като наследници на това боготворено нимамо право да стоим безучастни, а сериозно трябва да се замислим...

Непрекъснато сме свидетели чрез медиите на грабежи и поругаваня над българските светини — манастири, църкви и др. стожери на националната вера и история. Нашите очи опалва част от тези кощунства, се извършват от духовно слепи хора, които нямат представа върху какво полагат. И ако за тях все пак можем да потърсим извинение в думите на Исус: "Очи им са затворени", понеже не знаят, како правят..." (Лука 23:54), какво трябва да бъде отговорно на към тях, които подстрекават подобна вандалска дейност, знаейки за нея, простуюто мълчат?

Затрижен за тях, по християнски сме длъжни да пробудим съвестта им, намързани отново упование в думите на Спасителя: "... Обичайте враговете си, ... добро правете на ония, които ви мразят, и молете за се оние, които ви обидят и гонят" (Мат. 5:44), защото ние и да по-добре действат, ако не пресичем на тези негативни, противохристиянски и противобожествени прояви да предшества Божието възмездие и смекчат божествените свещени дни.

Пореден вандализъм срещу верата и българската история се извършва нееднократно и в нашия край — в Манастира "Св. Троица".

Тендерозно или не, по вътрешни побуди или външни подстрекавания, днешни вандалски, разхождат се по околите над светата обитаван, хвърлят камъци и събарят скални отломци непосредствено върху сградите и в двора и.

Преди години подобни набези станаха причина да бъде разрушен покривът на манастирската църква, а по-големи да бъдат отнети и човешки живот. Това не е изключено да стане и днес.

Тази светиня с вековна история, основана от св. Теодор Търновски, станала люксово книжовно школо под духовното ръководство на св. Евтимий, патриарх Търновски, дала подслон на много светители и народни бурятели, успяла проследително на извънземно височ, нас да я съхраняват за дните поколения.

Пржката им се поддържа и от факте, че днес държавата трудно може да отдели средства за ремонт и реставрация на паметниците на културата, а с оскъдните латпа на дарители лонти нощ не може да се направи.

Съвременни и чужди агенти, които ползват това, възползват се още веднъж, да обрнат внимание на обществността, да проявят нетърпимост към подобни прояви, а на съответните държавни органи в региона и, в чиито прерогативи е реализирано на този набилит въпрос, до направя необходимото за пресичане на вандалщината срещу верата и историята им.

От Православното християнско движение "Св. Ефимий, патриарх Търновски" — Г. Орловска

вести

На 23 май, Възнесение Господне, Негово Светейштво Българският патриарх Максим отслужи празнична св. Литургия в Троянската св. обител.

По-късно в град Априлици Негово Светейштво отслужи панихида за загиналите герои априлици.

На 24 май, Ден на Българската просвета и култура и на славянската писменост, в

ПКСХП "Св. Александър Невски" Негово Светейштво Българският патриарх Максим отслужи празнична молебен. След молебена Българският Патриарх заедно с официалните лица погледни пред паметника на св. Солоуеи братя — просветители на славянския род, и взе участие в академичното тържество, състояло се по-късно в аудита на Софийския университет.

На 24 май Негово Високопреосвященство Ватанският и Пловдивският архиепископи в Маркова градина в Варна изпослержав празник "Св. Благовещение". Празникът бе изграден с финансови средства на сем. Серфимови в памет на полюбените им родители. Престояващите християни с много радост получиха блядавата Божия Митрополит Кирил изрече благодарност към сем. Серфимови за даренията. Малко по-късно на площада пред катедралния храм "Св. Успение Богородично" архиепископ отслужи молебен по случай Деня на българската култура и славянската писменост и за успех на днешното училище и просвета. Беше изнесена кратка литературно-музикална програма, след която се състоя преглед-празненство на училищата от града.

На 21 май в детския отдели на Столичната библиотека беше открита изложба на детски рисунки под наслов "Триизвист светча Ангел Казанджийцев". Изложбата е организирана от фондация "Св. Патриарх Евтимий" със съдействието на Столичната библиотека и Дома-музей "Ангел Казанджийцев". Представени бяха най-добрите рисунки на деца от всички възрасти, впечатляващи от принажките на писателя.

Изложбата беше открита от г-жа Надежда Мадарева, председател на фондация "Св. Патриарх Евтимий". Тя каза, че мястото за изложбата е специално подбрано, за да бъде привлечени повече деца в библиотеката и по този начин да се възроди и подкрепи интересът към четенето на книги у децата, за които сега основен източник на информация са телевизията и компютрите.

Изложбата представя художествените работи на децата на Мария Ножарова. Тя каза, че е вълнелата от надобността на градските деца и тяхното познание на природата, от умаленост, които са предали един по един полюбените си рисунки, като например стада още или ятата листочки и т.н. Според г-жа Ножарова всяко дете е представило своето изречение за принажките, при това в духа на българската традиция. Тя сама била прилято изненадана от възбужденето на децата, светлото съзнание на азелите и подбора на сюжетите.

В заключение г-жа Надежда Мадарева призова децата да четат приказки, защото те очистят душата от суетността и греховността на светата.

На малките художници, оплчени на изложбата, бяха раздадени грамоти и награди.

24 май — Денят на Българската просвета и култура и на славянската писменост, се счита за най-българския празник. Но вече и в Русия се установява традиция за неговото не само църковно празнуване.

В гр. Новоосибирск от няколко години 24 май се отбелязва не само денят на св. братя Кирил и Методий, но и ден на славянската писменост. По този случай се организира тържество, които включват програма, получена от училища в Православното християнско движение.

воспелания гимназия "Св. Сергей Радзевич" в тази гимназия "Църковен вестник" ниса в бр. 38 от 1995 г.), изазане на доклад, тържествени концерти, дискусии.

Цяла година преди това се събират материали и се подготвят празници. На тържеството учениците обикновено представят част от живота на св. братя, редицата стихотворения, изпълнявани песнопения, посветени на славянските просветители.

На празника присъстват много гости, дошли по покана на домакините. Някои от тях издат като лектори, други — да почерпят огит от станалото вече традиционно отбелязване на Деня на славянската писменост.

Писат ни

КОМУ ПРЕЧИ ОРЕОЛЪТ

Отново преминава най-светлите празници за нас, българите — празници, в които почетоше паметта на славянобългарските просветители — светлите братя Кирил и Методий. Пак звучат простието, но величествените думи на химна "Върви, народе възродени" и я деня, посветен на Българската писменост и култура, нашят уморен от трудностите на ежедневието български род си припомни с радост и надежда, че "ни кой знае дали нещо на света — на аси словене книга да четат".

Така е било винаги, по Божи милост така и ще бъде, докато на змята звучи българската реч, така и трябва да бъде, защото именно на светите равноапостолни братя и на техните ученици ние днешни нашият българско име, нашия език, нашия духовен план, който винаги е удивявал света. Но тъкмо тяхната па-

мет бе може би най-големият обект на осквернения. Десетилетия наред се прехава всякакви усилия, за да прекъснат връзката между личностите и делото на славянобългарските просветители и използването от тях православна християнска вера. Но почитта към тях недвусмислено свидетелствуваше за Истината, защото те бяха избрани съдици на Господнина Светлина, които "и мракъа слепота и мракът не се бои" (Иван 1:5), а Бог никога не бива погрозен. Десетилетията омулаха. Илюстриранията показва. Илюстриранията ружнаха и каза на думи бяха отречени. Клевам "на думи", защото, още все още има люде, които изглежда се срамуват не от какво да е, а от православната вера на св. Кирил и Методий. Основания за това твърдение? Достатъчно — да погледнем повечето от "официалните" изображения на нашите най-тачни све-

ти. На тях те са изрисувани без ореол. Е, има заглавие, че са носили раса, но нито намак, че св. Методий е прекарал дълги години от живота си в епископско служение.

Защо някои продължават да се срамуват от верата на св. Кирил и Методий. Кому пречи ореолът на християнската светиня, който осянава техните ликове? Не можем да приемем личността на епископските просветители, когато откъхляваме нейната основа — словата на Христовото учение. Който върши това, опитва се да съзряде духовно без Духа. А оградена вече стана ясна, че подобно означение към възвешеното и светлото вече е явря чракча към нихилитизма. За последствателно от несе смятам, че не е нужно да се говори много. Достатъчно е само да се отпеднаем околото себе си.

Осиян РАИЧЕВ

ТАЙНАТА НА СЕКТИТЕ И ЯВНОСТТА НА ПРАВОСЛАВИЕТО

Продължение от бр. 20

Доголяма степен Православието в България се такува с такудени исторически формирования. Отказвайки се от него, човек се отказва и от народността си идентично и от традиционните бит и душевност, т.е. от самия себе си.

Този отказ може и трябва да се избегне, ако се потопим в един спокоен, равнопоставен източнопосолавски контакт с нашите учители. Не на принципа "Накарай ги да влязат" (Августин Блажени). Необходимо е прецизно, деликатно превъзпитание в културната и духовната традиция на българската държава, бавно и постепенно установяване на ценности, умения и поверения, отговарящи на опита, мъдростта, благодарността и справедливостта на патриарси, църковни писатели и възрожденци. В този православен контакт водещ ще бъдем учителите, а това изисква компетентност и знания, съдържащи и религиозизация, история на Църквата, българска история, философия. Защото най-голямата тайна на сектите е незнанието. Да си припомним – теория означава съзряване, виждане, гледане. Знанието е поглед, а погледът в спасение. В името на спасението – струва си да опитаме!

Изхождайки от същността на сегашния учебен процес, място и времето на това нов тип обучение може да се осмислят на този етап единствено в часовете по етика, философия и психология.

Програмата, по която да се провежда и развива новото взаимоотношение, е възможно да включва дискусии, разговори по теми, които ще доведат до поведения, кристализиращи в себе си справедливост, добронамереност, толерантност, личностно значателна, свободен избор и човешка значимост. Ще си позволява да предложа някои от темите:

- Всяко човешко действие (действие) да бъде в съответствие с "доброто начало";
- Вечното и неизменно взаимоотношение между религия и нравственост;
- Проблемът за съответствието между думи и дела;
- Човекът като духовно-нравствено същество;
- Смыслът на човешкия живот;
- Справедливост, целомъдрост, чест;
- Християнски традиции, празници, обичаи;
- Милосърдие и благотворителност – запознаване на учениците с начин на живот, различен от техния (например – посещения в дом за стари, интернат и други подобни социални заведения);
- Източното православие – религия на явността, светлината, радостта и творчеството.

Потребности на образователната ни система са огромни, учениците сами налагат своите изисквания, сами предлагат намирането на

Това изискване училниците да изпълнят като се ориентират към изключително силно друга страна, приваждане, от друга – към специфично по форма и съдържание даване на знание, което да е свързано със сравнително съпоставяне на различните, подми-

общественостен изход от нахлуването на сектите. Започват да търсят и да осмислят значимостта на културата и бита, на които са наследници. Силите им са достатъчни, предост само подаването на ръка. Спасението на нашите деца ни задължава!

Платон казва в един от своите диалози, че навеещото е най-голямото зло. Изхождайки от тези думи, се опитам да покажа и докажа, че ако в училището успеем да изградим адекватна и достатъчно пълна от познавателна гледна точка педагогическа програма, ще успеем да изградим у учениците умения, които ще направляват поведението им, за да се предпазят от влиянието на сектите.

Във време, когато основните на обществото са разклатени, което рефлектира върху устойчивостта на индивида, необходимо е институциите и най-вече училищата да изградят чрез учебни програми определени личностни умения у учениците, които да се превърнат в практическо поведение, което, от своя страна, ще им помогне правилно да се ориентират сред различните социални предложения за бъдещо развитие.

Бъдащото на волята обществото, колкото е нравственото развитие на младите хора. Чрез вероучението може да се мотивира и изгради духовното убеждение и моралния характер на младите.

Почти във всяко общество една от целите на образованието е да се помогне на учениците да се превърнат в отговорни граждани и ефективни ръководители на следващото поколение. Всяко общество съзнателно или не спява някаква модел при изграждане на своята духовна и нравствена основа. При християнски този модел е Исус. Една от положителните черти на християнството е свързана с факта, че то се обръща към сърцето и съзнанието на човек и възпитава в любов, грижа, честност, установяване на обещанията, доверие, право на избор. Когато децата учат Божие пътчище, те се научават как да общат и да се грижат за своите родители, приятели, съсед, които и за другите по-нещастни хора, без да очакват лични придобивки.

Вероучението трябва да бъде доброволно – учениците самостойтелно и свободно трябва да решат дали да го

своо осведомяване, чиято съпротива, макар и чувствителна, е повече стихийна, отколкото дораз премерена и организирана, е опасна, от една страна, заради проблемността посланието да достигне до адресатите, нуждаещи се в най-голяма степен от него, от друга – поради възможността да се залитне в другата крайност и да се създаде една обществена нетърпимост, в която свободата на съвестта може да бъде ограничена.

Завършвайки, искам да посоча, че в никакъв случай нямам претенции за цялостно и окончателно изчерпване на въпроса за сектантското нахлуване в България. Това е по-скоро един опит за "губривен сигнал", който да събуди опознатия и на други – институции и интелектуални авторитети, за да е възможно също съществени усилия на педагози и социално утвърдени християнски и интелектуални да се спроротивопоставят на сектите в нашето общество. Ето защо смятам това не за край на едно противостоене на сектите, а за негово начало, което трябва да постигне единствено възможното ефективно противодействие – практическо. Това е повече сигнал за реализиране на горепосочените теоретично състроени в действителността и делото ще е успешно единствено, ако намерим и практическо приложение.

Също организирано и институционално регламентирано противодействие може да даде необходимия и очакван ефект, да се остави антисектантското социално и индивидуално измунизиране единствено на грижата на средствата за въз-

изучават, тъй като всяка принудително наложена система води до отрицателни резултати. Когато децата избират сами и са убедени, че трябва да изучават вероучение, те ще променят мисълта си и начина на мислене и ще бъдат в състояние да повлияят и на другите около тях.

Много е важно преподавателите, които ще преподават вероучение, под каква форма ще подготвят материала на учениците и как ще успяват да привлекат най-малките деца към вероучението като наука, която възпитава убеждението, че "доброто побеждава злото".

Когато се преподава истинско християнство в християнски морал в атмосфера, в която вървяха и въпрос на избор, много хора се променят и започват да възприемат външните влияния много критично. А такива влияния в момента са навсякъде в България, вербувайки са млади хора, и за съжаление, запълват за някои много лошо, други трагично.

Ето защо трябва да се изучава вероучение още от най-ранна възраст.

Зоянта АТАНАСОВА, 38 г.
началник учителска, Божурци

Жякка НОВКОВА

Дискусия

ЗА РЕЛИГИОЗНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СВЕТСКИТЕ УЧИЛИЩА

В какво според вас биха се изразили нравствените аспекти на религиозното обучение в светските училища?

Няколко поколения пострадаха от нацисткия или войнстваш атеизъм. Тези се стремеше да изкорени апарата на хората от съвестта и ума им, поставяне и на най-невинните, най-чистите – деца. Родителите, които прецезаха църква, бяха уволнявани. Водеше се масивна кампания на всички нива за промиване на мозъци. Тази кампания започваше от детските градини и завършваша в ОФ-организациите и другарските същности, които следяха, заплашваха и осъждаха хората, дори и в пенсионна възраст. Ценностите брутално и насистивно се изместваха.

Днес хората свободно прекречват пътя на църквата, защото знаят, че там няма да има дежурни другари, които да записват имената им. Много от младите влизат за пръв път, влизат от еднолюбостиво. Връзката е прекъсната и сега виждаме плодове на дългия вакуум.

И се пита: Кой възпитават децата? Родителите? Ако изчислямо процентно времето, което отделят същите в борбата за оцеляване роди-

тели, ще се получат ужасяващи данни. Тогава учители? Учителите преподават своите предмети и пышат под оръяните си правозиция и наръстващата вълна от детско безочие, нахалство, мързел, наркомания, насилие. Но кой възпитават тогава децата ни? Има отговори и те са много тъжни – училища, телевизията, видеото, електронните игри (новите "електронни бавачки"). А оттам иззира насилие и разврат, Дори и анимационните филми не са подщдени от това. Ето защо религиозното обучение в светското училище е необходимо. Децата имат нужда от това! Нуждата от вяра, от духовна опора, ٹласка нуда за младите към агресивните секти, които разполагат с много пари и модерни средства за промиване на мозъци. И няма кой да им обясни кой е Бог, защо е дошъл на земята, къде е изборът на Православие, да ги научи на Православие, та да се докоснат до кротостта, смиренното, любовта.

Радина ВЕЛКОВА, 36 г.,
учителска по математика, София

КЪМ УЧИТЕЛИТЕ

Учител! Звание, което звучи гордо... Професия – пълна с благодарност, достойнство и чест... Да учиш другите, особено младите, чисти, стлични души на подражателство, е найистина велико дело.

Учителят – това е новият Прометей, който, макар и прикован към скалата на много страдания и неволи, упорито и със свето дръзновение руши крепостта на невежеството, учиши всички ни как да добием чудотворния огън на истината, доброто и красотата.

Учителят – това е трезва, светъл ум, който искри безспир и издържа яри отблъсква по всички тъмни кътчета на дълбоката като бездна човешка душа. Кристалночисто сърце, което ажуренито горят в огъня на самогвержата и се разваля на другите. Благодарна, пламена воля, която твърдо дръжи и насочва напред и нагоре човешките души.

Учителят е първият учител на всеки и най-голям авторитет в азиатното на безчестие. И затова учителят го слуша и трепет, вярва му. Всяка негова дума е същинско откровение за него и той я поглъща жадно. Нему често се доверява. От него чаква свят, морален кураж, доброт. Учител и ученик – две души, които се прегръщат една в друга.

Учителят е истински тайноизвършител. Той свещеноръководства и затова трябва да бъде особено внимателен.

Всяка негова дума трябва предревително да бъде обмислена добре. Всеки негов жест – строго прецизиран. Да избягва аферити, защото само една негова дума, казана не на място, е в състояние да нанесне големи опустошения в ученичката душа. Учителят е носителят на вечното в живота и всичко че трябва да се разглежда с оглед на вечността. Той трябва да бъде чужд на злободневността, на сензационата, на временни увлечения.

За съжаление, някои от нашите уважавани учители като че ни си дават ясна сметка за това. Те са като че ли абдикирали от своите свещени задължения и цели. Така например често слушаме от ученици да ни разказват как някой от учителите между лекциите, трюк така набързо, без приваждане на каквито и да било сериозни аргументи, че се опита да "детронира" Бог... Друг ще каже, че Българската православна църква е една архимичност, рутинна, музейна ценност и не е общественополезен институт. И още много други подобни...

Ние отгряваме горещ апел към нашите учители: Невидите силата от Панаи! Стойте на върха на планината! Светът! На вас е поверено най-свободно – децата ни. Във ваши ръце е бъдещето на нацията.

Ил. Славчо ТОМОВ

ПРИВЕТ КЪМ МЛАДИЯ ЧОВЕК

*Във ранната си пролет на живота,
подобно съществува във своя чар,
кога изгрява и от небеснода
с явни приветства всяка Божя тоар.*

*И теб привет да праца аз желая,
да сервя в теб Христоса любов,
щастия да си с радостта на рай
да слушаш благ свет да си зотоя.*

*Душата ти да е във чистотата
на бялото кочиче в пролетта;
от зло страни – далеч от суетата,
що влачи на живота във сметта.*

*Бъди със скромността на теленуца,
цветя в зелена трава що кривя,
а с мирна прикмет във заслуга,
честит що прави тоз, що я открия.*

*Бъди ти зореняк като божура,
със бузи червеностеи в разцвет,
но към наука светла и култура
да бъдеш всякога в стремеж обзет.*

*И ави с доблест, гражданин достоен
да си ти на България за чест,
та целият ти род да е спокоен,
кога за теб се чуи щастива вест.*

*Бъди, о млако, в твоята чиста младост
от Бога Господа благословен
и нека вредам със цветя на радост
живоити ти да бъде ограден.*

† Трявнашки епископ ИЛАРИОН

КАТЕХИЗИС

1) Сътворението на света от нищо

Основно начало на православния догмат е, че Бог е създал света "от нищо" за шест дни поспелосте, като е оформил първо най-ниските и несъвършени видове, а после – по-съвършените и по-сложни чак до човека, който е венедър и центърът на творението.

Тук ще трябва да подчертаем, че единствената сила, от която е произлязъл светът, е Божията воля. Бог е създал света не от никаква вътрешна необходимост, а свободно, със своето всемогъщество, просто защото го е искал.

Разбира се, сътворението на света от нищо не е достъпно за човешкия ум, защото човек построява неща на основата на вече съществуващи от първоначални материали. Не можем лесно да си представим сътворението от нищо. Загледан за човешкия ум също е божествената воля във връзка с божествената същност. Човек схваща свободата на волята според собствените си мерки като способност, която се развива постепенно в различни действия или като избор между предсто-

щи действия. Вярно, това проблем се разрешава с вяра. Са ая, Павел го изразява е ясно: "Чрез вяра проумяваме, че вковете са устроени по Божия дум и че от невидимото произлезе всичко" (Евр. 11:3). както и цялата единдесета глава), т.е. с вяра, а не с външните сетива проумяваме и познаваме, че видимият свят, който е произлязъл във времето, е създаден съвършено и хазиманен със словото и заповедта на Бог. така че всички творения, които виждаме, са произлезли от несъществуващото и невидимото по телесните сетива.

2) Времето на сътворението

Началото на света съпада с началото на времето. Понятието за времето е невъзможно без приемствеността на фактите. То представлява последователността на едно събитие след друго (както тук: такането на часовника), създава у нас представата за времето. Това приема и съвременната наука, а то се основава на простата логика.

Православната църква, опирайки се на Священото Писание и Священото

Предание, учи, че светът е създаден "във времето". Преди сътворението на света не е съществувало време. Времето започнало заедно със света. Така началото на света съпада с началото на времето.

Решението на Бога да створи света е вечно, а началото на света предполога действието и изпълнението на творческото решение на Бога. Тук ще трябва да разграничим вечноста идея за света у Бога от изпълнението й с началото на времето. Така смисълът на творението съдържа две понятия. Първо, че времето и светът са повнища неделими и тъждествени. И второ, че творческата сила на Бога се различава от изпълнението й "във времето".

Священото Писание ни потвърждава всичко, казано по-горе. Послмопевецът говори: "Преди още да се родят планините, Ти си образувал земята и аспелията, и отвън и довън Ти си" (Пс. 89:3). "Ти си отвък" (Пс. 92:2).

Имоче Христос се молит в Първоесвещените Си молитви: "И сега прослави Ма Ти, Отче, у Тебе Самия със славага, що имаш у Тебе преди

свят да бъде" (Йоан 17:5).

В книга Битие четем: "В начало Бог сътвори небото и земята" (Бит. 1:1), с други думи, в началото на времето, т.е., когато със сътворението на света е започнал и периодът на времето.

И св. ап. Павел пише: "Както и (Бог) ни избра чрез Него, преди да се свят създаде" (Еф. 1:4).

Във основа на всичко това отише на Църквата учат, че светът като решение на Бога е получил битието си във времето, понеже мислята за сътворението като външно действие на Бога предполога началото на света във времето.

Следва

Св. ИОАН ЗЛАТОУСТ

ВЪЗПИТАНИЕТО НА ДЕЦАТА

Често мнозина от родителите правят всичко възможно и вземат всякакви мерки, за да има техникити син хубав кон, великопелен дом и скъпи имоти – а за това, че в него трябва преди всичко да има добра душа и благоговещно настроение, най-малко не се загрижват. Това разстройва живота на цялата вселена – нашата духовна небрежност към децата, нашите залисни за тяхното богатство, нашето нехайство за техните души: това е крайно безумно дело. Макар тези богатства и да са грамидни и ценни, ако човек не е способен добродетелно да се разпоредва с тях – то всичко ще загине и изчазване заедно с притежателя им; ако ли пък душата му бъде благодарна и любящата, макар и да не е унаследил и събрал нищо, той ще бъде в състояние често да се разпоредва с имуществата на всички. И така, трябва да се внимава зорко не да направим децата си богати със злато, сребро, имоти и др., а да станат по-богати от всички в благоговещието, в любящото-рието и в много други добродетели, за да не се нуждаят от много неща в живота, нито пък да се увеличат в житейски залисни. Затова крайно необходимо е родителите неперестанно да следят къде влизат и излизат децата им; какво поведение имат и какви познания свързват; за небрежността в този дълг няма прошка от Бога.

Когато почвата е удобна за разработка, това лесно се изкореняват тръните: така е и с детството и юношеството – през тази възраст трябва да се акорени добродетелта и да се пресича пороците. Премъдрити учително говори: "Имаш ли синове, учи ги и от детството навеждай врата им" (Сир. 7:25); товава възпитанието е удобно и резултатно. Това е не само заповед от Бога, но и съществена в трудното дело. Нека не бъдем безгрижни към възпитанието на децата, знаейки, че добре настроените към Бога деца са послушни на родителите си и честни в обществото. Човекът, който живее скромно и добродетелно, всички го уважават, макар и да е най-беден между всички – и обратно: порочния и развратния всички го ненавиждат и се отдръщават от него, макар и да владее грамидни богатства. Неблагодарните към Бога деца преизрат родителите си; благоговещите пък пред Създателя почитат бащите и майките си. Младостта е кон небезудан и зър неукротим – затова издътата навреме трябва да вземе роплята си и клетката да изпълни задължата си. Физиканката се изправя, докато е млада и хрека – усърдити градирин правят потребното навреме и справедливо се радва на красотата, силата, плод и топлина!

СВЕТОТО ЕВАНГЕЛИЕ

Продължение от бр. 20

РАЖДАНЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА СВ. ИОАН ПРЕДТЕЧА (Лука 1:57-80)

Евангелията отделя място да разкаже и за Предтеча Господен, за неговото раждане и образование. То е съзвонено и с новия прован на Божия Дух, затова се еплита в разказа за Иисус Христос.

След заминаването на св. Дева от свещенически дом на Захария и Елисавета, се събрало предсказаното в храма. Елисавета родила дете в определено време. Събрали се близки и съседи при образването му на осмия ден. Елисавета решила да го наменева, така както бе наредено свиче, с името Иоан, макар че всички настоявали да се нарече по името на бащата – Захария. Бащата написал на дясно-дясно същото име и се размързал емоци. Той излял душата си в провала на Господ Бог Израилев и предсказал как ще бъде това дете. То ще стане пророк на Всевъзвися.

Предложението на осмия ден вероятно е било от съображение, че заради детето бащата остана. Сега всичко него нека да заговори неговият син. Богооблазните и изпълнителни родители обаче послушали ангелската наредба. Всичко, което се случило в този ден в свещенически дом, учудило събратите си. Всички скъзавали, че това дете не ще е обикновено; че то ще има да изпълнява някаква особена мисия в служба на Ион. Който не само дава живот, но и определя съдбата на всеки човек. Те чули и думите на проговорелия свещеник и се убедили, че то ще служи в святост и правда през всички дни на живота си. Наистина момчето проявило още в детството си силността към богоугоден живот. И обстоятелствата наложили да се предаде на пустинничество. Законът за образването останал от времето на Авраам и бил предаден на целия еврейски народ чрез Мойсис (Лук. 1:2-3). На всичко мажко дете образвали "Кръвната пилт" с остър жемък (Ис. Наз. 5:2-3) или жок. Това имало тайнствен смисъл. Повредената нечиства човешка природа се очистила или умъртвена – премахва се плътската нечистота, за да се яви чистият духовен човек. В Новия Завет това е заменено с кръщение.

Образването се извършвало на осмия ден от раждането – от бащата или в краен случай от майката, или от опитни лица. В дома се събирали сродници и близки на семейството за участие в тази радост. Изказвали благопожелания за младенчеще. В този ден се давало и име на младенчеще. Името се определяло от бащата. В Евангелието се разказва подробно как бил наименован св. Иоан. В случая първа Елисавета – майката, предложила да бъде наречен така. Със записване на дясно-дясно съществил досега Захария изразил същото. (Дясно-дясно назовавали с воиск и на нив пишели с изосотречна причина.) След това той по челу проговорил:

Вдхновенето на свещеника било необходимо. Той изразил своите чувства в хвалбена песен към обогледателствания го Господ. Неговата песен напомня духа на Давидовите пророчества. Явно съзерцава идването на Месия, чрез Когото ще настане избавление на народа.

Ст. 69. "Рог на спасение" – образ, взет от рога на хормания жетивник, който бил убежище за

престъпниците. Последните, ако можели да се доберат до жертвеника и да се хванат за неговия рог, не поджелали вече на наказание (3 Цар. 1:50; 2:28). Тук се прави намек, че който пригине до Господ Иисус с вяра и покаяние, ще получи защита на греховете и не подлжеги вече на наказание. Този рог е издигнат от Давидовия дом, от чийто род произхождал Иисус по плът. По този начин се сочи царското достойнство на Господ Иисус.

Ст. 71. Избавлението ще се отнаси не само за евреите, но и за всички хора, включително и враговете им.

Ст. 72. Завет – договор на Бога с човеците, с който Той обещава да ги облагодетелства.

Ст. 75. Святост е правдност по отношение на Бога, а правда – справедливост към хората (спиред архиеп. Феофант Охридски).

Ст. 76-77. Речта на Захария се обръща в пророчество за детето. Иоан ще бъде пророк на Бога, който ще дойде съсвем скоро и той ще бъде Негов предшественник – Предтеча.

Ст. 78-79. "Изток вяло" – израз заимстван от изгрева на слънцето. Това е Иисус, който в вече зачат и скоро ще се роди, за да проясва човечество, както слънцето свети над цялата земя. Неговите лъчи ще покажат път на следците в тъмнината на греха. За ирвещата Христос става слънце, което оживява душата. Онези, които са "в тъмнина и сялртна сянка" (не само жителите на Галилея, но всички хора по земята), ще видят тези светлина. Хората се представени като пъльци в тъмна нощ, които чакат да се разсвине, за да се оправат. Христос ще разприне той духовен мрак. Ще просветне над човеците, за да посветат върши мирен път към вечната цел – нравствено съвършенство, спасение и вечен живот.

По този начин свещеник Захария изпълнил съвестно не само своето свещеническо служение, но с това словословие видял ясно бъдещето. Пророчествата за неща, които ще се изпълняват, докато съществуват съвети.

Ст. 80. Св. Иоан Предтеча прекарал детството си в близката пустиня до Юта. Майка му Елисавета забягнала с него, когато научила за избавянето на детата под двегодишна възраст, наредено от цар Ирод. Иоан бил спасен в пустинята, но останал рено сирак. Там израснал сред дър-сурската обстановка и лишаван. Израсл по чуден начин. Можел би да го поддржжали отчужи и отшелници, каквито е имало и по снова време. Животът му бил равноангелен, затова с право на някои икони го изобразяват с ангелски крила. Впрочем, това се основава и на предсказанието: "Ето, аз пращам Мое ангел" (Ис. 48:20).

От записаните в св. Евангелие речи на Иоан се вижда, че той познава много добре образовте и нравите на своите съвременници, духовните потребности на различните класи на еврейското общество. Вероятно при посещенията му по празниците в Йерусалим той ще да се е научил да чуе, еплавал в разговори с хората и може би се е снабдил и със Свещ. Писание, от което черпал изповие и смърдрване. Оттам ще е знаел обществата за Месия и за това, че сам ще стане Негов предтеча – нещо, на което го е учили и майка му действително. Вслед волн на пустинническото израство и разна вълна жителите в своята самота Иоан ще да е възпявал Всевъзвися и се е готвил за великата си мисия. Ето така този чуден младенчещ израснал и станал мъдр проповедник на въздржание, чистота и правда.

Следва

Икона на КОНДАКОВ

ГОСУДВАНЕ

На Георги Добрев

*Посрещна ме радушно, беззакусно,
От роден брат по-мило, доверчиво
нахрани ме със топлието си чувство
и виното на вярата наливаше.*

*Напихне се със обич към човека,
поплакваше за него със тревога
и си совоорихме каква пътека
ще изведе скръта ни до Бога.*

*Чистихме в себе си местата тъмни,
Припопихме си и житейски драми...
Когато във душите ни разсъмна,
потелшихме със слънцето към храма.*

Калчо ЧАПЦОВ

МИЛИ ДЕЦА

Защо е малък житният клас

житото. Като напълнили житниците си, останалото жито по хамбарите служило за храна на врабците и кокошките.

Живеев отгава в село един мързеливец. Той имал нива. През едно лято нивата му родила такова добро жито, че мързелиянт, като вял какъв труд трябва да се труди, додето го прибере, почнал да се пооти откъм гърба. Наместо да запретна ръкави и почне да жъне, той драсал клечка кибрит и запалил житото.

Нивата памнала. От небето дъжд Господ съзрал пожара и покла-

тил глава:

– Шом като вяе, хората, горите
плода, който аз ви дарувам,
аз ще се го зема.

И си вяел житото. Само за един мъг гежкокалесте ниви останали без врънще жито.

Отгава кучето, което лежало наблизо, се помолито: – Ами за мене, дидо Господи, нишкито ли нима да оставиш?
Самият се диде Господ и върнал от ваетото жито малко – само на върха на жит-

ния стрък. Оттогава хората ядат делна на кучето.

Ангела КАРАЛИЧЕВ
Из кн. "Край колелцето", 1945 г.
Трето издание, Хълс 2.

Било е някога време, когато нивата раждали чудно жито. Класът не бил каквито е сега, само на върха на житния стрък, а подал от земята. Целият житен стрък бил само клас – от долу до горе. Хората се чудели къде да дават по вършитба

ОТКРИТИЕТО ВЪВ ВАТИКАНА НА НАЙ-СТАРИЯ ПРЕВОД НА СЛАВЯНСКОТО ЕВАНГЕЛИЕ ОТ Св. КИРИЛ И МЕТОДИЙ

От стр. 4

за редакция и печат. С разрастването на манах. Жозе Рюискар, тогава вице-префект на ВВ, и на манах. Клар, аз разглеждах това "финансир". Вместо търсенето кодекс, аз намери ми беше прехвърлено от кратка белешка при описанието на Код. Ват. гр. 2502: "Палимусет... текст славон".

Палимусет означава "отново изтрит" текст върху пергамент, върху който след това е написан друг текст. Но каква е тогава "славянски" текст на 100 страни? Д-р Николас направи много изследвания, нищо съждение, нито датировка, има само една възможност.

С връщане поръчката кодекса. Това беше старинна книга малък формат, пострадала от времето, но сега реставрирана и подхранена в библиотеката. Прелестях с любовност отгледаните страници, да за разностранна неща от "славянски" текст първия ден не успях да разчита нищо. Причната бе не само защото новият гръцки текст е написан върху изтрит на същите редове, но може би главно от външните. Едва след получаването на качествени фотоси с инфочервени лъчи успях да разчита отделни думи, да ги идентифицирам текста.

ЖИВОНИ ВОДНИ... Това била една от първите думи, които разчитах. Наистина този паметник е истински живец вода за науката. Тези думи са от евангелието според Ионан, глава 10, ст. 10.

А ясно очертание на веридите следи от десетки инициали. В Р и други даде основание за заключението, че това е избрано евангелие или апракос, а не е четирингаевото. Забележително е също, че и новият гръцки текст е написан върху избороени евангелия. И тъй като той е от XII или XIII в., то естествено "славянският" текст е по-старинен от него. Но каква е неговото значение?

Според изворите и повечето изследователи подобен текст на кратко избрано евангелие или апракос е сред първото в историята на славянския превод от свети Савва и Кирил - Константин Кирил Философ и Методий, при това още преди Моравската мисия от 863 г. Но къде е мястото на новостраният текст сред останалите прелиси?

Тези и много други въпроси ме възбуждаха и продължава да ме възбужда и до днес. Нима да се сирав на турските и руските при идентифицирането и разчитането на всички страници, евангелието и останалите прелиси. Нима да повтарям и техническите подробности относно описанието на кодекса и на двата текста в него, отразени вече в известни публикации.

Ща отвън вием върху върлоха къда е мястото на новостраният текст сред останалите прелиси в Кирило-Методиевата ръкописна библиотека.

Както е известно, най-старите прелиси на славянски апракос са знаменито-то Асеманово евангелие на глаголичката сбирка, съхранявано също във Ватиканската библиотека. Савна книга на кирилица и още няколко фрагмента от XI в. Доскоро се приемало, че Асемановото евангелие е от X в. и отразявало най-добрите първоначални Кирило-Методиеви преводи, а Савна книга била от XI в. Напоследък обаче учени като Карел Хоралек, Иван Добрев, Хорас Лънч и други привнасят доказателства за по-голямата старинност на Савна книга (от X в., според Вл. Мошин и други), докато Асемановото евангелие не може да бъде

по-рано от началото на XII в.

Нито един от старобългарски рукописи не е точно датирован. Но за сравнение идва на помощ Остромировото евангелие - най-старото точно датировано и локализирано славянско евангелие, прописано през 1066-67 г. в Новгород от източноруският протопроф от началото на X в. и за по-голямата достоверност била преписана под всеки идентифициран текст и съответните пасажии от другите класически старобългарски и среднобългарски паметници: Зографско четивно евангелие от X в., Маринско от XI в., Добромисро от XII в., както и рукопис Архангелско от 1092 г. в сръбското Николско от XIV в., но запазило белези на старинност.

Како показва сравнението с тези текстове на 93% от идентифицираният текст:

1. По всички общи вид, скромна украса, изписване на буквите с лек наклон надясно и други белези - близост до Савна книга от X в.

2. По език и граматик - близост до Зографското евангелие от X в.

3. По състав на четивата в Синаксара обаче - до Остромировото.

И това не е изненада. Още през миналия век И. Срезневски сравнява Асемановото и другите славянски преводи с другите текст и установява, че именно Остромировото е най-близко до гръцкия текст. М.К. Логачов потвърждава това. Аз също сравних състава на най-старите славянски апракос с Типика на Великата църква от X в. по изданието на Матюс и потвърдих това. Следователно новостраният текст засега е най-близък до автентичния първообраз, известни особености има в Асемановото, а Савна книга има твърде съществена разлика. Това дава основание за твърдението, че новостраният текст е най-близък до предполагаемия Кирило-Методиеви превод, а от друга страна, най-близък до онзи старобългарски протопроф от Източна България от началото на X в., от който е преписано знаменитото руско Остромирово евангелие в средата на XI в.

Потвърждаване на това предположение са редица други елементи и особености на новострания "славянски" текст:

1. Старинно изписване на кирилиците букви А В В Д К Р и др.

2. Точно спазване на правилата на т. нар. "уравнен" старославянски правопис, съвпада с очисания унци Р Вичеря в Старобългарски словарь 1994 г., в изсъщност на класически старобългарски правописи новостите се намират на етимологично им места без замива. Еровете се различават обикновено, даже малкит при отлик на етимологичното му място. Тук отново примерът с КОСМОС на старобългарски: ВЪСВ МІРЪ, докато в другите паметници дос-т-а в ГІРІО и изборо в Западните български краища, останали в периферията на българската държава или извън нейните граници, ноните редактирани текстове по-рядко са се разпространявали.

Накратко би могло да се сумират предарителните извори.

Откритият "славянски" текст в Код. Ват. гр. 2502 представлява един евангелие, съставено на кратко изборо евангелие.

Би могло да се твърди, че този текст съдържа най-старинни белези на класически старобългарски език, който според изследователите езиковеди (напоследък Иван Добрев и други) се съдържа само в езика на Кирило-Методиевските

ниевото евангелие, докато в другите паметници или в прелата, или в друго четиво. Забележително е обаче, че в новостраният текст се срещат без съкращения думи като ПЛГОСЛАБЕ, ГІТОГЛАБЕ, ПІТОСЛАБЕ, дава и сарглатиото СІВІЦІ ЧЛОВОСІЧІСКИИ (Лука 12). В останалите достъпни за нас текстове тези думи са съкратени, а в Асемановото евангелие сарглатиит израз е изпуснат. Може да се предположи, че това четиво е част на покривката на рорния им град Солун е било преведено още преди цялостните прелиси както на четирингаевото, така и на апракоса. И може би е сред първите преводи на св. Методий, за които се предполага, че е написан курсив в чест на св. Димитър.

4. Редица граматични особености потвърждават голямата старинност, като прост (синтагматичен) аорит, условно наклонение с БИ, ИМІ, каквито се срещат редки в най-старите класически паметници и твърде редки в кирилиците.

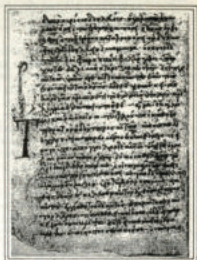
5. Лексика също потвърждава тази старинност. Твърде показателна е таблица, отпечатана в св. "Наука" 1992 г. Сравнението на около 50 ключови думи, присъщи на Кирило-Методиеви език и различна в Преласката редакция, проучени от проф. Иван Добрев и др. Типично Славяно, присъщи като наредна кирилица за граматични особености на новостраният текст към първата група: Без изключение всички примери самото Кирило-Методиеви произход. Достига се премахва обикновено, че по-старинните лексими били присъщи на т. нар. Охридска школа и на глаголическите паметници, за разлика от по-новите на Преласката редакция и на кирилица. При това нито в новостраният текст, нито в Охридските текстове сред двете кинковани сръдцища и да търсят признаци на два различна езика в този факт.

Преведената таблица в "Наука" показва нагледно, че и в този паметник на кирилица, който носи белези на югоизточна българска школа, са запазени най-старинните лексими, присъщи на първоначалния Кирило-Методиеви превод. Следователно те не са възникнали в Охридската школа по-късно, а просто там са запазени по-продължително време, докато в столиците на България Преласка и Преласки кинковичии от различни краища на българската голяма територия продължават по-бавно развитието на старобългарския кинкович език. Тази закономерност е отбелязана добре в изследванията на проф. К. Мирчев относно езика на св. Климент Охридски и сега се потвърждава безспорно. Просто в Преласката редакция някои от непредвидените хабрацима, елизими и други жуждци са преведени или заменили с други синоними дос-т-а в ГІРІО и изборо в Западните български краища, останали в периферията на българската държава или извън нейните граници, ноните редактирани текстове по-рядко са се разпространявали.

Накратко би могло да се сумират предарителните извори.

Откритият "славянски" текст в Код. Ват. гр. 2502 представлява един евангелие, съставено на кратко изборо евангелие.

Би могло да се твърди, че този текст съдържа най-старинни белези на класически старобългарски език, който според изследователите езиковеди (напоследък Иван Добрев и други) се съдържа само в езика на Кирило-Методиевските

преводи и в езика на българските славяни от древността до наши дни и го отнасят от всички останали славянски езици, а именно:

1. Началното на ШЦ и ЖД на мястото на преласките та, жд.

2. Циркоа гласна ит, до, лрѣ, мѣко, за разлика от тясно Е в руски, сръбски, или в украински и др.

3. Задръствана употреба на показателните ТЪ, ТА, ТО, СЕ, СА, СО с примери РАБЪ ТЪ - Мат. 18:26 и 12:8 н-56а; НАРОДЪ СЪ - Изаия 7:49 и 2:28 с 1:41 и други.

Следователно това е още един класически старобългарски паметник, безспорно от Източните български области и вероятно преди Преласката редакция, а това означава във началото на X век. Това не дава основание за предположението, че именно новостраният текст е най-близък до първоначалния Кирило-Методиеви превод. А този факт има огромно значение за бъдещите изследвания относно възникването и разпространението на славянската писменост в прелатите на Византия и на България, а след това сред други славянски страни и народи.

И така, маже съществуващата на Ватиканската библиотека сега беше открит още един старобългарски паметник, наред с красивото глаголическо Асеманово евангелие. При това новият текст на кирилица изписан Асемановото евангелие по старинност и би могло да бъде американ "Български ватикански палимусет" от X век.

Нараян ця изказа отново благодарността си от възможността да посети Великия град и да открие във Ватиканската библиотека един забележителен паметник не само на българската, но и на общославянската и изборо на християнска култура от X век от Източна България, който потвърждава по безспорен начин отдалена известната истина в науката, че езикът на първите преводи на славянски от св. Кирил и Методий е именно славянобългарски или език на славяните от българската група. И тъй като по старобългарски ЕНЗЫКЪ означава както език, така и народи, който го говори, то това би могло да бъде ново доказателство в подкрепа на предположението за славянобългарски произход на византийските поданици св. Кирил и Методий и на техния първи ученик и последовател св. Климент Охридски.

Ст.м. Трелович КРЪСТАЛОВ

Доказ. издана на 20 май 1996 г. в

СУ "Каледон Периодик" на

българо-славянска славянология

ПРОДЪЛЖАВА АБИРАНИЕТО ЗА

"Църковен вестник" и сп. "Духовна култура" за 1996 г.
Годишният абонамент за "Църковен вестник" е 500 лв.
а за списание "Духовна култура" е 200 лв.

Молим сумите да се изпращат с пощенски запис,

в който да се изяснява точният адрес

и пощенският код на получателя

АДРЕС НА РЕДАКЦИОНТА

СВ. СИНОД, София - 1090
ул. "Оборище" №4
Тел. 87-56-11; факс 87-02-89

РЕДАКЦИОННА
КОЛЕГИЯ

Банкова сметка на Синодалното издателство на БПЦ

КРЕДИТНА БАНКА - А.д. код 680 96 801
сметка 100 022 41 10

АБОНАМЕНТ ЗА 1996 г.

12 месеца - 500 лв. 6 месеца - 250 лв.

3 месеца - 125 лв. 1 месец - 42 лв.

Цена на един брой 10,00 лв.